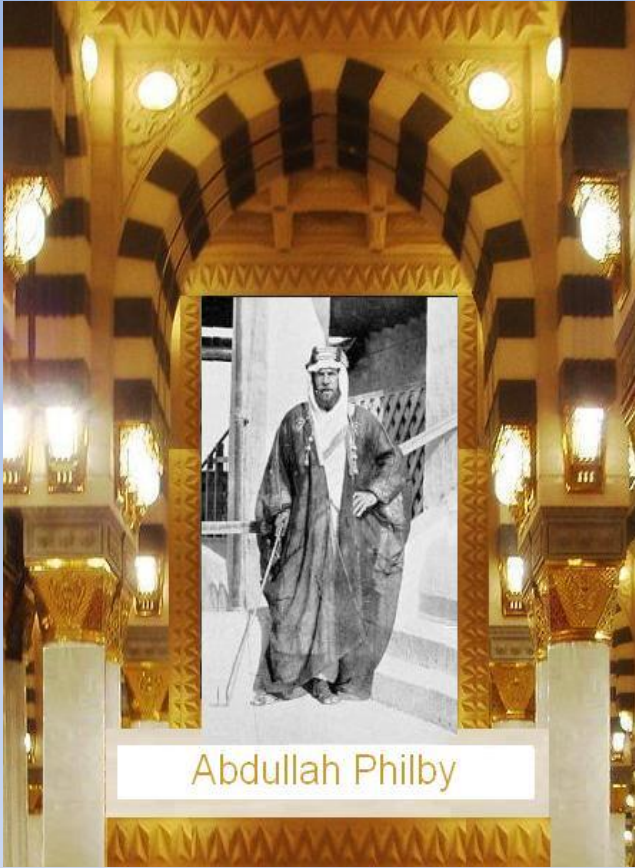
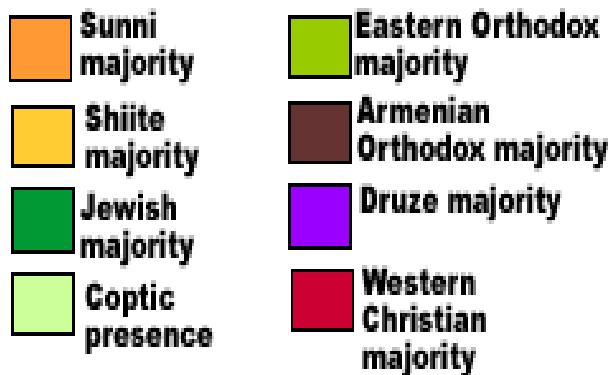

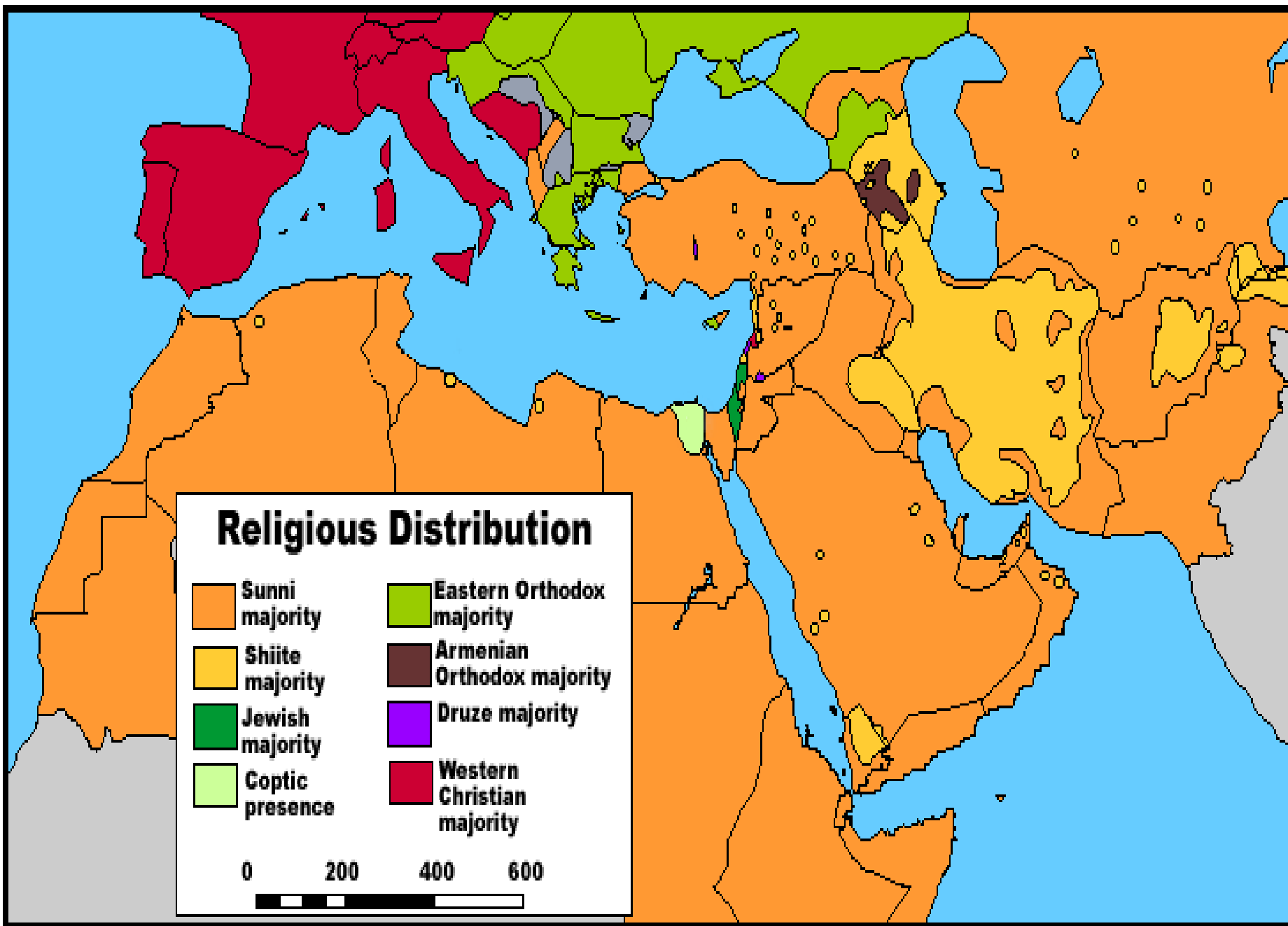
Sürüm ve Versiyonlarıyla Selefilik

Doç. Dr. Hilmi Demir

Religious Distribution

0 200 400 600

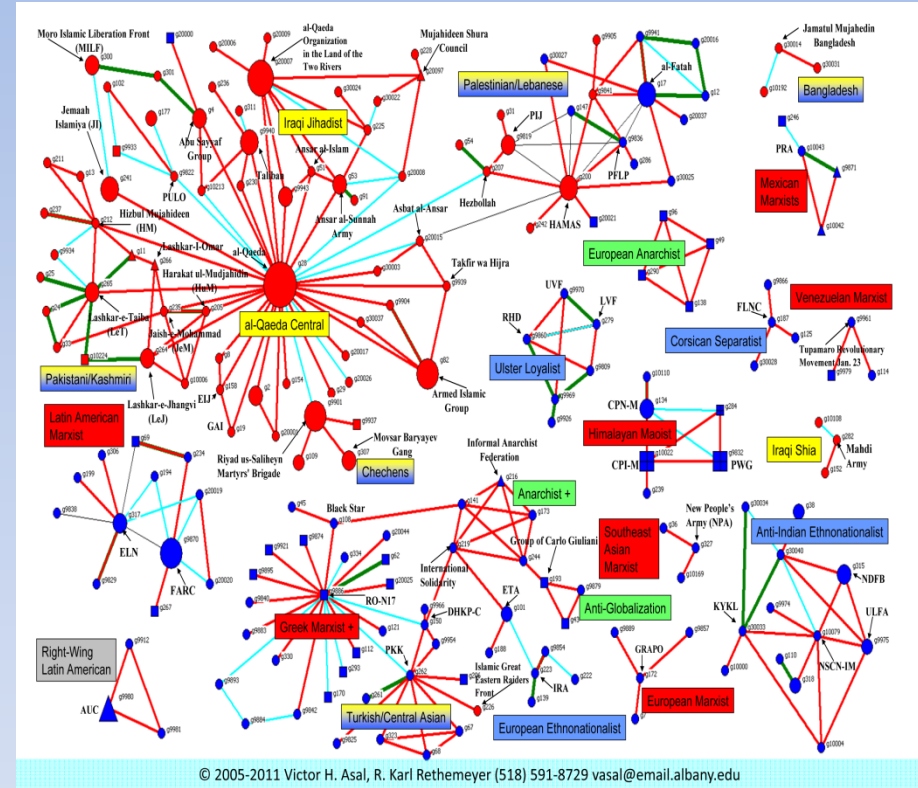

Selefilik /es-Selefiyye

- Klasik İslam mezhep ve teoloji tasniflerinde es-Selefiyye şeklinde bir fırka ya da mezhep'den bahsedilmemiştir.
- Sünni kaynaklardan ne Eş'ari (ö. 329/936) *Makâlât, ne* Bağdâdi, *el-Fark adlı eserinde böyle bir fırka ya da mezhepten bahsetmemektedir.*
- Klasik kaynaklarda Selefilikle ilişkilendirilen, Selef, Ashabu'l-Hadis, Sıfatiyye, Eseriyye gibi fırkalar ise salt teolojik fırkalar olarak kalmış ve yaygınlık kazanmamıştır.

Selefi Network/Ağ

- Network/ağ bir birinden özerk, esnek, formel ya da informal örgütsel yapıların birbirine bağlanmasıyla oluşan ortam ya da uzamdır.
- Dini bir mezhep, fırka, yada sosyal bir hareket veya siyasal bir örgüt olarak üç farklı şekilde yapılanabilen selefilik tek bir grub değil bir network/ağdır.

Sünnilik

- Müslüman Nüfusun büyük çoğunluğunu temsil eder.
- Sünnilik tek bir biçim ve homojen bir yapı değildir.
- Sünnilik oldukça farklı renk ve ton da geniş ve çoğul bir yapıdır.
- Selefilik, Arap milliyetçiliğiyle bağlantılı olarak Sünniliğin renklerinin tek biçimli bir yapıya doğru evrilmesine neden olmaktadır.

SYRIAN BALKANIZATION

RELIGIOUS AND ETHNIC GROUPS IN IRAQ

- Sunni Kurd
- Sunni Arab/Sunni Kurd
- Sunni Arab
- Shia Arab/Sunni Arab
- Shia Arab

- 500,000 – 1m people
- 1m – 2m people
- 5m – 6m people

0 50 100km

Mosul

Irbil

Kirkuko

Sulaymaniya

IRAN

IRAQ

SYRIA

Baghdad

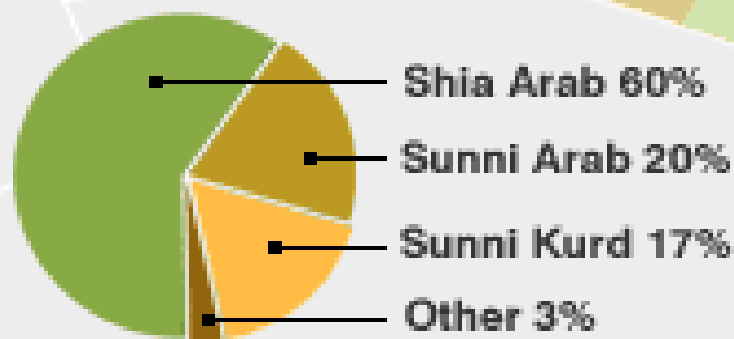
Karbala

Hilla

Najaf

Nasiriya

Basra

SOURCE: US government

Vehhabilik/1.0 Tasfiyeci Selefilik

- Selefî Network'un ilk merkez çekirdeğini oluşturur. Osmanlı onlara Vehhabî'demiş, onlar ise Selefî ismini tercih ettmişlerdir.
- Bir mezhep olarak Selefilik ilk defa 18. Yüzyılda Sünnilik içinde ortaya çıktı ve Sünniliği tasfiye edecek şekilde genişledi.
- Osmanlı bu mezhebi sünnî bir mezhep olarak tanımadı. Cumhuriyet dönemi İslamcılar ise bu mezhebi tanıdılar.
- Osmanlı'nın "paşa" ünvanı verdiği Abdulaziz b. Suud ile ittifak kurarak itikaddan devlete doğru evirildi.
- İlk defa Sünnilik içinde bir mezhep tanınarak bir devlete sahip oldu.

Osmanlı'nın Bakışı

- “Merkûmun ihdas eylediği mezhepde meslûk-u ma’lûm olan birçok akâid-i fâsidenin esası üç mesele olup evvelkisi budur ki Vehhâbîler amel imandan cüzdür deyip mesela bir vakit namazı ve bir sene zekâtı tekâsülen terk eden kimesne kâfir olarak demi heder ve malı helaldir diye itikad ederler. kincisi budur ki ervâh-ı enbiyâ vü evliyadan isti’âne etmek gibi istimdâd u istifâ’ vechile Cenâb-ı Hak'dan gayrıya duâ eylemek şirktir derler. Üçüncü mesele türbeler binâ ve üzerlerine kubbeler inâ ile içlerinde kandil yakmak ve onlara sadaka ve nezrlar arz etmek muâyir-i diyânet-i slâmiyye idüi da’vâsından ibarettir”. (Tarih-i Cevdet, 1309: VI,123; VII,183)
- *“Zu’munca bid’at zanneylediği ‘amâli ibtâl dâ’iyeleriyle Muhammed b. Abdülvehhâb nâm kimesne hudud-u er’iyyeyi tecavüz ile dalâl ve bid’at yoluna saparak başına biriktirmekte olduğu bir takım eşkıya ile” [hurûc etmiştir.]*

Vehhabiliği Redden Ulema

- Eyyüb Sabri Paşa'nın (ö.1308/1890) *Mir'atü'l-Harameyn'inin Vehhâbîlikle ilgili kısmı*, Abdurrahman Şeref'in (ö.1344/1925) Vehhâbîlie dair değerlendirmeleri, Haydarizâde'nin (ö.1864/1933) *Sebilürread'da yayınladığı makaleler*, Hüseyin Hüsnü'nün *Necd Kit'asının Ahvâl-i Umumiyyesi unvanını taşıyan eseri*, Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi'nin, (1333/1914), Yusuf Akçura'nın, (ö. 1354/1935), İzmirli'nin, (ö.1366/1946) Said Nursi'nin, (ö.1380/1960) Ömer Rıza'nın (ö.1371/1952) görüşleri.

2.0 Modernist Selefilik

- İslam dünyası Batı karşısında yenilmişti.
- Halifelik kaldırıldı.
- Ortadoğu Batılı güçlerce işgal edildi.
- Geleneksel kurumların değişime müsait olup olmadığı tartışması gündeme geldi.
- Cemalettin Afgani (ö. 1838-1897), Muhhammed Abduh (ö. 1849-1905) ve Reşit Rıza (ö. 1865-1935)
- İslam dünyasında ve düşüncesinde ıslah-yenilenme fikrini dile getirdiler. Bunun için modernist eğitim kurumlarına ve fikirlere yöneldiler.

3.0 *Islahatçı Selefilik*

- Hasan el-Benna Mısır'da selefi fikirlerin ağırlıklı olduğu bir çevrede yetişti ve bu fikirlerle mensubiyetini hiçbir zaman gizlemedi.
- Ihvan hareketi 1.0 selefilikle Tekfir, Tasavvuf ve siyaset konularında farklılaşmakla beraber Hasan el-Benna'nın Beşinci Kongre'de ilk madde olarak söylediği gibi selefi bir davettir.
- Bu nedenle Ihvan hareketi ılımlı bir selefilik ya da 1.0 ile 2.0 selefilğin uzlaştırılmış şekli olarak görülebilir.

4.0 Devrimci Selefilik

- Soğuk Savaş Döneminde Mısır, Irak ve Suriye’de İslamcı hareketler batılı ittifaklar buldular.
- 1950’lerden sonra Suud Arap liderliği için Selefi ideolojiyi kullanmaya başladı.
- 1960-70 Mısır’da İslamcılara karşı artan devlet terörü ve tırmanan karşı şiddet.
- 1967 Arap-İsrail Savaşı, 1979’da Sovyetlerin Afganistan’ı işgali Ortadoğu’da militarist bir yönelimi ve bu yönelimi mobilize edecek örgütleri ortaya çıkardı.
- Bölgede yaşanan çatışmalar Selefi network’un devrimci karakterine şekil verdi.

Devrimci Selefilik'in Küreselleşmesi

- 1992 ile Kasım 1995 arasında Bosna'da Müslümanlar ile Sırlar arasında büyük bir iç çatışma yaşandı.
- 1995'de Çeçenistan direnişi baş gösterdi.
- Filistin'den Afganistan'a, Bosna'dan Kafkaslara kadar devrimci sünni örgütler geniş bir ağ kurdular.
- Suudi devrimci hareket 1980'lerde Afganistan'da doğdu, 1990'larda Abdallah Azzam, Usame b. Ladin eliyle küreselleşti.
- 1970'ler boyunca, öncelikle "yakın düşman" üzerinde duruldu – mürted-müşrik rejimler, ancak 1990'lardan itibaren, giderek "uzak düşman" üzerine odaklanıldı.
- 1999 yılında patlak veren ikinci Çeçen savaşı, 2000'de Filistin'de el-Aksa İntifadası ve 2001'de Talibanın uluslararası toplum ile daha sık çatışmaya başlaması, Selefi-devrimciterörist ateşi 2001'de daha körükledi.

5.0 Diplomatik/Pragmatik Selefilik

- 11 Eylül 2003 Saldırısı tüm dünyanın dikkatlerini Selefi devrimcilere çevirdi.
- Irak işgali, Afganistan'a yapılan askeri müdahale militarist selefiliğe darbe vurdu.
- el-Kaide militanları birer birer öldürüldü.
- Irak'da işler yanlış gitti. Şiilik etkinliğini artırmaya başladı.
- 2010'da Arap baharı selefi rejimleri de tehdit etmeye başladı.
- Suriye Şii hilalilin etkisizleştirilmesi için büyük bir fırsat sundu.
- Katar, Bahreyn, Suudi Arabistan sünni bir blok oluşturmak için diplomasi başlattılar.

Selefilik'in Mutabık ya da Rekabet Edeceđi Gruplar

Mutabık Kalacağı Gruplar

- Ehl-i hadis
- Hanbelilik
- Şafilik
- Kadirilik
- Bazı Nakşı Gruplar
- İhvan Hareketi
- Taliban ve el-Kaide örgütleri
-

Rekabet Edeceđi Gruplar

- Ehl-i Rey
- Hanefilik
- Matüridilik
- Şiilik
- Caferilik
- Vahdet-i Vücutculuk
- Mevlevilik, Bektaşilik
- İsrakilik, Meşşailik
- Bazı Nakşı Gruplar
- Süleymancılar ve Fethullah Hoca Grubu

Selefilikle Bir Medeniyet Perspektifi

Mümkün mü?

- Dini sabit ve statik bir biçimde anlar. Dinin farklı yorum biçimlerine müsaade edilmez. Bu yorum biçimleri bazen aşırı biçimde din dışı (Şiilik ve Alevilik gibi) kabul edilir. Felsefeye, eleştirel düşünceye, tasavvufi tefekkür biçimine yer vermez.
- Totaliterdir. Şura çok partili bir yönetim modeli değil daha çok tek parti sultasına öykünmedir.
- Dine ait her türlü tefekkür ve yorum süreçlerini modernizm olarak reddederken, dini olmadığını düşündüğü nefsi ve arzuya dayalı her türlü pratiği de kolayca içselleştirebilir.
- İslam medeniyetinin bilgi, hikmet ve marifet ayaklarını budayan Selefilğin, kapitalist, şaşalı, teknolojik şehirler kurması mümkün iken, yeni bir Bağdat, Semerkant, Buhara, İstanbul kuramayacağı açıktır.

Selefilik Geleceđi

- Selefilik bir network olarak oldukça farklı çeşitli renklere sahiptir. Selefilik en fulü renklenden en koyu renklere doğru dağılımını belirleyen faktörler de konjonktürel durum ve şartlara göre değişmektedir.
- Arap Baharının nereye doğru evirileceği Selefilik alacağı rengi de belirleyecektir.
- En Önemli husus Ortadoğu'dan çekilen Hanefilik yerinin selefilik tarafından doldurulmasıdır. Hanefilik çok farklı sünnilik yapılarını bir arada tutma kabiliyetinin yokluğu ciddi bir risk oluşturmaktadır.
- Dini hayattaki çoğulculuk ve Hanefilik güçlü varlığı bölgede Selefi network'ün katılaşması ve koyulaşmasını engelleyecektir. Burada Hangi Hanefilik sorusu da önemlidir.